III
Manastirile oltene de cultura slavona ale Craiovestilor

Viata principatului muntean e condusa pe la 1480 pana la stapanirile sigure ale lui Vlad Calugarul si Radu-cel-Mare de Vornicul Neagoe din Craiova, analtat la boierie si influienta supt Vladislav-Voda, cel omorat de Tepes la 1456, si de fiii lui, Barbu, Parvu, Danciu, Radu, Preda, cari incunjura si apara pe Basarab-cel-Tanar, contemporanul lui Stefan-cel-Mare. Feciorii lui Neagoe, Craiovestii, dintre cari Barbu, cel mai mare, ajunsese Ban-Mare, de si Severinul era pierdut catre Unguri, iar al doilea era Vornic, cladiau pe la 1497 in muntii Gorjului o manastire noua, in care asezau moastele Sfantului Grigore Decapolitul, cumparate cu multa cheltuiala din Serbia. Mesterii erau Romani, Dobromir, Dumitru si Chirtop, ca si ispravnicul Stian, dar numele celui d’intaiu egumen, Marcu, pare sa arate un strain.

De fapt manastirea, in cuprinsul careia Barbu, calugarit ca Pahomie, isi afla adapostul cativa ani dupa ispravirea bisericii, ajunse rapede un nou si mare focar de cultura slavona, de “carte sarbeasca”. Chipul d’intaiu al Bistritei nu ni s’a pastrat, biserica fiind inlocuita astazi cu o cladire ce n’are nici o suta de ani, dar Museul din Bucuresti primi manuscriptele scrise acolo, lucrari de caligrafie care pot sta alaturi cu acelea din Neamtul Moldovei; s’au gasit la Bistrita, dupa atatea pierderi, nu mai putin decat saptezeci si doua de manuscripte slavone, patru grecesti si patruzeci si patru romanesti.

La Strehaia mehedinteana, unde va fi fost resedinta noului episcop al judetului oltene- mai tarziu, cum vom vedea s’a intemeiat pentru scurta vreme, pe temeiul acestei traditii, o episcopie la Strehaia-, ca si la Brancoveni, la Caracal chiar, intr’o biserica refacuta, se vede amintirea fratilor Craiovesti, Banoveti dupa dregatoria lui Barbu, si Parvulesti, dupa numele celui de-al doilea frate, cari s’au vesnicit cu totii si prin cladirea de paraclise la manastirea Xenofului din Sfantul Munte. Ingroparea lui Parvu, fratele lui Barbu, in manastirea Snagovului arata legaturi stranse ale Craiovestilor si cu acest lacas, mai vechiu decat anul 1431; acolo se inmormanteaza, de altfel, si Logofatul statornic al lui Neagoe, Ioan.